

การใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Use of Library Services by Students at Private Islamic Schools
in the Three Southern Border Provinces

อริศรา หะยีเด*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการใช้บริการ ความต้องการ และปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการและปัญหาของการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลการเรียน และขนาดโรงเรียน ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 133,607 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า (1) สภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่ คือใช้บริการห้องสมุด 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ เข้าใช้บริการห้องสมุดในช่วงกลางภาคเรียน (2) ความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุด และด้านผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก (3) ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง (4) การเปรียบเทียบความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่านักเรียนที่มีเพศ คะแนนเฉลี่ยสะสม และเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่างกัน มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และ(5) การเปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า นักเรียนที่มีเพศ และเรียนในระดับชั้นต่างกัน มีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยสะสม และเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การใช้บริการห้องสมุด, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

Abstract

In this research, the researcher studies the use and need for library service by students at private Islamic schools in the three southern border provinces as well as compared the needs and the problems in the use of library services by the students at these schools as classified by gender, level of study, academic achievement and school size. The research population consisted of 133,607 Matthayom Sueksa One to Six students at private Islamic schools in the three southern border provinces allocated data from 399 students.

The results showed that (1) the major proportion of the students under study used library services from three to four times weekly and used the library services in the middle of the semester. (2) The students under investigation exhibited needs for using library services (3) The problems in using library services are at a moderate level. (4) In comparing needs to use library services by the students under study, the researcher found that the students who differed in gender, cumulative average grades, and school size evinced concomitant differences in the needs to use library services at the statistically significant level of .05. Students who differed in level of study did not display corresponding differences in the needs to use library services and (5) In comparing problems in the use of library services by the students under investigation, the researcher determined that the students who differed in gender and level of study did not show parallel differences in problems using library services. The students who differed in cumulative average grades and school size did evince corresponding differences in problems using library services at the statistically significant level of .05.

Keywords: Use of Library Service, Private Islamic Schools, Three Southern Border Provinces

บทนำ

จังหวัดสามชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษมากกว่าท้องถิ่นอื่น ๆ ทั้งในแง่ของความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ การเป็นดินแดนที่เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอิสลามที่สำคัญและเป็นพื้นที่ที่มีประชากรหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยส่วนใหญ่พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชาวไทยเชื้อสายมลายูซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า ๗) และเป็นท้องถิ่นที่มีสังคมและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาของชาติ รวมถึงสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งแต่การจัดการศึกษาในพื้นที่ยังคงประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่ขาดการบูรณาการระหว่างความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระรายวิชาสามัญกับสาระความเข้าใจด้านศิลปกรรม

คุณธรรมจริยธรรม การเรียนการสอนมีลักษณะแตกต่างจากวิถีชีวิตแท้จริงที่มนุษย์พึงเรียนรู้ทั้งความรู้คู่คุณธรรม (รุ่ง แก้วแดง, 2548, หน้า 177-186)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนที่ทำการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญหรืออาชีพควบคู่กันไปตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือบางแห่งตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือ บางโรงเรียนสอนเฉพาะวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2550, หน้า 58-63)

ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการจัดหาหนังสือและสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ซึ่งระบุไว้ว่า “สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 2) เพื่อให้นักเรียนเข้าถึง เลือกรับสารสนเทศและฝึกฝนในการค้นหาสารสนเทศ เป็นกุญแจสำคัญไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 29) ห้องสมุดจึงเป็นศูนย์กลางการอ่านที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกอ่านและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยครูบรรณารักษ์ต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดให้พร้อมเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้และจัดเป็นระบบหมวดหมู่ให้ง่ายต่อการใช้งาน (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2549, หน้า 78)

ปัจจุบันห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นแหล่งบริการสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ห้องสมุดหลายแห่งสามารถจัดและบริการห้องสมุดได้ตามองค์ประกอบมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน แต่ก็ยังมีอีกหลายโรงเรียนที่ห้องสมุดยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานเช่นกัน เพราะยังขาดองค์ประกอบสำคัญที่ห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามพึงมี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 35-60) ได้แก่ อาคารสถานที่และเนื้อที่ภายในห้องสมุด ทรัพยากรสารสนเทศ บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่และงบประมาณ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานพัฒนาและปรับปรุงรวมทั้งเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้พัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในอนาคตต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 133,607 คน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (1967, p. 125) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (cluster random sampling) และสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (sample random sampling) ตามจังหวัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ (checklist) และเติมคำในช่องว่าง ตอนที่ 2 สภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตอนที่ 3 ความต้องการการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตอนที่ 4 ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นต่อการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คำถามแบบปลายเปิด นำแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องครอบคลุมของเนื้อหา และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถามไปใช้กับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามญามิอุลอิควาน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในตอนที่ 3 และตอนที่ 4 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 3 เท่ากับ .98 และตอนที่ 4 เท่ากับ .98

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ไปเก็บข้อมูลกับนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ในวันที่ 7-8 พฤศจิกายน 2556 และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองในวันที่ 21 พฤศจิกายน ถึง 6 ธันวาคม 2556 ซึ่งได้แบบสอบถาม จำนวน 391 ชุด ที่สมบูรณ์แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานความแตกต่างเกี่ยวกับความต้องการ และปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเพศชายและหญิง โดยใช้สถิติ t test (independent samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) หรือ F test เพื่อหาความแตกต่างเกี่ยวกับความต้องการ และปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของนักเรียนที่มีระดับชั้น ผลการเรียน และขนาดโรงเรียน ต่างกัน และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ใช้วิธีการ Least Significant Difference (LSD) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 82.1 มีอายุ 16-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.6 โดยนักเรียนส่วนมากศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 25.88 มีคะแนนเกรดเฉลี่ยสะสม 2.00-2.49 คิดเป็นร้อยละ 32.0 และส่วนใหญ่เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 30.7

2. สภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่คือใช้บริการห้องสมุด 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 55.2 นักเรียนได้เข้าใช้บริการห้องสมุดในช่วงกลางภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.1 ส่วนใหญ่ทราบวิธีการเข้าใช้ห้องสมุด จากครูบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ให้แนะนำ คิดเป็นร้อยละ 53.7 นักเรียนที่เข้าใช้บริการห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ คิดเป็นร้อยละ 84.7 ส่วนใหญ่ค้นหาข้อมูลที่ต้องการในห้องสมุดด้วยวิธี ค้นหาที่ชั้นหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 79.3 นักเรียนได้ใช้บริการยืม-คืน หนังสือ คิดเป็นร้อยละ 98.2 ส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดนิทรรศการของห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 28.9 นักเรียนมีการใช้บริการ Google คิดเป็นร้อยละ 71.9 มีการใช้หนังสือทั่วไปของห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 93.9 และส่วนใหญ่ยืมหนังสือ ในหมวดความรู้ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 78.3

3. ความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบ่งเป็นข้อย่อย ดังนี้

3.1 ความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.76$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละ 4 ด้าน พบว่า ในด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสะอาดของห้องสมุด ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมา คือ ความ

สงบภายในห้องสมุด ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีสถานที่กว้างขวาง ($\bar{X} = 3.59$) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หนังสือทั่วไป ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมา คือ หนังสือคู่มือแบบเรียนและเตรียมสอบ ($\bar{X} = 4.02$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นวนิยายเรื่องสั้น ($\bar{X} = 3.58$) ด้านงานบริการและกิจกรรม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ทันสมัย เท่ากันกับการจัดเรียงหนังสือบนชั้นให้เป็นระเบียบค้นหาง่าย ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา คือ เพิ่มปริมาณเครื่องคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลในห้องสมุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากันกับ บริการอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูง ($\bar{X} = 3.86$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มุมน้ำดื่มให้บริการ ($\bar{X} = 3.60$) และด้านผู้ให้บริการ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา คือ ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.84$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ต้องสำรวจความสนใจและความต้องการทรัพยากรสารสนเทศของนักเรียน ($\bar{X} = 3.70$)

3.2 การเปรียบเทียบความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีดังนี้

3.2.1 นักเรียนเพศหญิง ($\bar{X} = 3.80$) มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างจากนักเรียนเพศชาย ($\bar{X} = 3.52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ยกเว้นด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

3.2.2 นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่างกันมีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2.3 นักเรียนที่มีระดับคะแนนเกรดเฉลี่ยสะสมต่างกันมีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3.2.4 นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

4. ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งเป็นข้อย่อย ดังนี้

4.1 ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุด ($\bar{X} = 3.33$) รองลงมา คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.27$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละ 4 ด้าน พบว่า ในด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จำนวน โต๊ะที่นั่งอ่านหนังสือไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมา คือ ขนาดของห้องสมุดคับแคบ ($\bar{X} = 3.37$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ห้องสมุดไม่สะอาด และไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.01$) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หนังสือมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ ($\bar{X} = 3.65$) รองลงมา คือ หนังสือและเนื้อหาไม่มีความทันสมัย และไม่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.44$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ไม่มีพจนานุกรม ($\bar{X} = 2.98$) ด้านงานบริการและ

กิจกรรม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดเก็บหนังสือไม่เป็นระบบหมวดหมู่ ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ตที่ให้บริการ ($\bar{X} = 3.49$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ค่าปรับหนังสือเกินกำหนด และทำหนังสือหาย ($\bar{X} = 3.19$) และ ด้านผู้ให้บริการ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครู/เจ้าหน้าที่ จำนวนไม่เพียงพอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับกับความกระตือรือร้นในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.23$) รองลงมา คือ ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 3.14$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครู/เจ้าหน้าที่ ไม่ได้จบวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เท่ากันกับการขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องห้องสมุด ($\bar{X} = 3.13$)

4.2 การเปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีดังนี้

4.2.1 นักเรียนเพศหญิง ($\bar{X} = 3.28$) และนักเรียนเพศชาย ($\bar{X} = 3.23$) มีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.2.2 นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่างกันมีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.2.3 นักเรียนที่มีระดับคะแนนเกรดเฉลี่ยสะสมต่างกันมีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมไม่แตกต่างกันและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

4.2.4 นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีการเข้าใช้ห้องสมุด 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดบางแห่งจะมีช่วงเวลาในการเข้าใช้ห้องสมุดระหว่างนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงตรงกัน จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้บริการห้องสมุดตามความต้องการของตนเอง

2. ความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 นักเรียนมีความต้องการใช้บริการห้องสมุด ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้ให้บริการ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนต้องการให้ครูบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถ มีพื้นฐานความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ เข้าใจด้านการดำเนินงานห้องสมุดในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ห้องสมุดมีระบบที่ถูกต้องตามมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน เพราะเป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ต้องมีระบบการจัดการห้องสมุดให้บริการนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ได้

ตรงตามความต้องการของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายใจ เสือกะ (2553) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ ด้านบุคลากรของห้องสมุดให้ความสำคัญมากที่สุดในการมีจิตสำนึกในการให้บริการ และสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ควรมีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด

2.2 การเปรียบเทียบความต้องการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลการเรียน และขนาดโรงเรียน

2.2.1 นักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ ความต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองตามความเป็นจริง คือ ความต้องการเพื่อตระหนักรู้ความสามารถของตนตามสภาพที่เป็นจริง เข้าใจถึงความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของตนเอง ทั้งนี้เพราะ นักเรียนเพศหญิงมีความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เพื่อนำความรู้ที่มีสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2.2.2 นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนักเรียนได้รับมอบหมายงานจากครูผู้สอน หรือ ใช้เวลาว่างเพื่อค้นคว้าหาความรู้สารสนเทศที่ตนเองสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ พัฒนเดช (2550) ที่พบว่า ความต้องการใช้สารสนเทศของนักเรียนและครูไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะนักเรียนระดับชั้นแตกต่างกัน ได้รับมอบหมายงานจากครูผู้สอน หรือ ใช้เวลาว่างในการค้นคว้าหาความรู้ที่ตนสนใจ

2.2.3 นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีระดับคะแนนเกรดเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 2.50-2.99 ต้องการให้ตัวเองมีความรู้ที่นอกเหนือจากห้องเรียน โดยการหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ และค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาตนเองให้มีการเรียนที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ และทฤษฎีความต้องการของแมคคลีแลนด์ เป็นความต้องการที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ยากและเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ พยายามทำงานให้มีการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบในการทำงาน ทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพให้ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง

2.2.4 นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการใช้บริการห้องสมุดมากที่สุด เพราะนักเรียนที่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่พร้อม สภาพแวดล้อมดี ห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศที่พร้อมใช้ ที่เอื้ออำนวยต่อนักเรียนในการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้ เพื่อให้ตัวเองประสบความสำเร็จด้วย

ตนเอง สอดคล้องกับ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ และทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ ความต้องการเพื่อการดำรงชีพ เป็นความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่รอด และมีความเป็นอยู่ที่ดีทางกายภาพ

3. ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่วงเวลาเปิดบริการการเข้าใช้ห้องสมุดน้อยเกินไป นักเรียนมีเวลาเข้าใช้ห้องสมุดในช่วงเวลาที่ครูมอบหมายงานให้ไปค้นคว้าในห้องสมุด พักกลางวัน และหลังเลิกเรียนเท่านั้น จึงทำให้นักเรียนรู้สึกว่าไม่มีเวลาเข้าห้องสมุดน้อยเกินไป

การจัดเก็บหนังสือของห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางแห่ง จัดเก็บหนังสือเป็นหมวดหมู่ระบบคิว บางแห่งใช้สัญลักษณ์สีแทนประเภทของเนื้อหา และบางแห่งไม่มีระบบการจัดเก็บหนังสือ ทั้งนี้ การจัดเก็บหนังสือไม่เป็นระบบหมวดหมู่ ทำให้บางครั้งนักเรียนค้นหาหนังสือที่ต้องการไม่เจอที่ชั้นหนังสือ หรืออาจเป็นเพราะนักเรียนวางหนังสือไม่ตรงตามหมวดหมู่ และประเภทของเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ พัฒนเดช (2550) ที่พบว่า นักเรียนและครูมีปัญหาการใช้บริการห้องสมุด อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 การเปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลการเรียน และขนาดโรงเรียน

3.2.1 นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพศชายและเพศหญิงที่มีระดับชั้นต่างกัน มีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ พัฒนเดช (2550) และพยอม ยุวะสุด (2541) ที่พบว่า นักเรียนมีปัญหาการใช้สารสนเทศและบริการห้องสมุดโดยรวมไม่แตกต่างกัน นั่นคือมีปัญหาด้านอาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ เนื่องจากจำนวนโต๊ะที่นั่งอ่านหนังสือไม่เพียงพอ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุด มีหนังสือไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน หนังสือและเนื้อหาไม่มีความทันสมัย ด้านงานบริการและกิจกรรมห้องสมุด การจัดเก็บไม่เป็นระบบหมวดหมู่ และด้านผู้ให้บริการ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และขาดความกระตือรือร้นในการให้บริการ

3.2.2 นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีระดับคะแนนเกรดเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาการใช้บริการห้องสมุด แตกต่างกัน นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย ต่ำกว่า 2.00 มีปัญหาด้านอาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ จำนวนโต๊ะที่นั่งอ่านหนังสือไม่เพียงพอ ห้องสมุดโรงเรียนบางแห่งขนาดห้องสมุดคับแคบไม่ได้ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน และบรรยากาศร้อนอบอ้าว

3.2.3 นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมี ปัญหาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการและกิจกรรมห้องสมุด และด้านผู้ให้บริการมากที่สุด ส่วนโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์มากที่สุด แตกต่างกับงานวิจัยของ พยอม ยุวะสุด (2541) ที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหาการใช้ห้องสมุด และสารสนเทศในห้องสมุดไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนักเรียนที่เรียนโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาด้านงานบริการการจัดเก็บหนังสือของห้องสมุดโรงเรียนที่ไม่เป็นระบบหมวดหมู่ ทำให้นักเรียนบางครั้งค้นหาหนังสือที่ต้องการไม่เจอตรงที่ชั้นหนังสือ อาจเป็นเพราะนักเรียนวางหนังสือไม่ตรงตามหมวดหมู่ หรือตามสัญลักษณ์สีแทนประเภทของเนื้อหา อินเทอร์เน็ตที่ให้บริการ ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการให้บริการอินเทอร์เน็ตจากห้องสมุด

ข้อเสนอแนะ

1. ห้องสมุดควรจัดกิจกรรมที่แตกต่างหลากหลาย เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยมีรางวัลหรือเกียรติบัตรเป็นแรงจูงใจสำหรับกิจกรรมนั้นที่นักเรียนสนใจ ส่งเสริมนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น
2. โรงเรียนควรจัดห้องสมุดให้ได้มาตรฐานของห้องสมุด 3 ดี คือ หนังสือดี บรรยากาศดี และบรรณารักษ์ดี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
3. โรงเรียนควรพัฒนาบุคลากรของห้องสมุดให้มีศักยภาพด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
4. โรงเรียนควรมีโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนอกเหนือไปจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ควรมีการศึกษาเกณฑ์การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. ควรมีการศึกษางานบริการและกิจกรรมห้องสมุดในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ พัฒนเดช. (2550). ปัญหาและความต้องการในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนสารสาสน์วิเทศ บางบัวทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ธิดา โพธิ์พุกคณะ และอิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ. (2533). สภาพห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้: รายงานการสำรวจ. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- น้ำทิพย์ วิกาวิน. (2549). ห้องสมุด DEKKID COM: ศูนย์รวมความรู้ห้องสมุดยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: เอสอาร์ พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- พยอม ยุวะสุด. (2541). การใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเมือง เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่ง แก้วแดง. (2548). สงครามและสันติสุข. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ศรีศักร วัลลิโภดม (หัวหน้าโครงการ) และวัลย์ลักษณ์ ทรงศิริ (บรรณาธิการ). (2550). เราคือปอเนาะ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์.
- สายใจ เลือกคะ. (2553). การให้บริการห้องสมุดแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวทางการจัดการห้องสมุดโรงเรียนให้มีชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). มาตรฐานห้องสมุด และตัวบ่งชี้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.